Ale právě proto pro určité smlouvy byla předepsána výjimečná forma spisu notářského, protože jest jednání přísnější a předpokládá zevrubné prozkoumání vzájemného poměru stran. Strany si musí při zachování formy uvědomiti vážnost úkonu.

Proto této formě podrobeny smlouvy darovací, a smlouvy mezi manželi, aby se vyjádření stalo od strany jedné v oči straně druhé, aby stranám mohl býti vyložen význam jednání. Proto bylo této formě podrobeno smlouvání se osob zatížených slepotou, hluchotou a němotou, aby případně i za pomoci prostředníků vyšetřena byla pravá vůle stran, a zamezeno smlouvání se, které by snad bylo na úkor osob takto zatížených.

A jak by bez jednotnosti aktu měla vypadati smlouva o společnost s obmezeným ručením?

Také smlouvy svatební podrobeny formě jedině proto, že se stranám musí vyložiti vážnost okamžiku, a úpravy majetkových poměrů pro celý život. Slavnostní uzavření sňatku nelze si mysliti bez současné přítomnosti stran resp. aspoň plnomocníků, uzavření smluv majetkových má jistě v tomto případě také veliký význam, ba právě, jak známo z praxe, ještě větší.

Uvolní-li se solemnit a formy, uvolní se sama potřeba spisu notářského. Na tuto konsekvenci nutno vždy pomýšleti.

Už dnes jest patrno z rozhodování při nejv. soudě o potřebě spisu při smlouvách darovacích, že se rozlišuje slib daru a přijetí jeho, a uvažuje o otázce, zda formě podléhá slib, či přijetí, či oboje. Jisto jest, že striktní formě podrobena jest celá smlouva, a že slib a přijetí musí se státi současně, aby bylo možno zachování formy. Připustí-li se rozdělení smlouvy na dvě části, uvolní se nezbytně požadavek spisu notářského, protože pro jednostranný projev nemá solemnost celého úkonu významu.

Nechtí-li strany, neb nemohou-li pro překážku nějakou zachovati jednotnost, pak prostě nemohou uzavírati smlouvy ve formě spisu, důsledky pro ně plynoucí musí si nésti samy. Vždyť mají možnost se dáti zastoupiti plnomocníkem.

Při shora uvedené debatě bylo připomenuto, že zemřelý notář Dr. Knesl ve Vranově při čtení spisu a podpisu jeho zachovával obřadnost až přílišnou. Odporučuji vřele všem notářům, aby zachovávali plně slavnostnost tohoto úkonu, protože forma působí více, než jakékoliv slovo na uvědomění si stran o vážnosti úkonu.

Pro tuto závažnost byl vydán notářský řád, proto smlouva taková nazvána notářským aktem, proto se dbá v disciplinárních věcech vážnosti stavu, a proto také si stav vydobyl té všeobecné důvěry, která jest podkladem celé jeho působnosti.

Dr. Felix Bělohlávek, Rakovník:

K výkazu o dílu povinném.

Darováni mezi živými zpravidla jsou neodvolatelná (§ 946 o. z.).

Jednou z výjimek z tohoto pravidla je odvolání daru v případě, že se nedostává na díl povinný, zjištěný připočítáváním darů ku pozůstalosti ve smyslu § 785 o. z.

Zásadně bude se v těchto případech jednati o materiál sporu, zejména i v tom krajním případě, kdy tu vůbec žádného pozůstalého majetku není, kdy vydědění nepominutelného dítěte provedeno bylo rozdělením resp. zbavením se majetku za živa.

Když v tomto případě nepominutelné dítě neobdrželo nic nebo jen část na krytí svého nároku nepřekročí asi činnost soudce projednacího snad nějaký ten pokus o dobrovolnou dohodu, ostatní bude ponecháno žalobnímu návrhu a prostředkům procesním.

Jinak je tomu však, když pozůstalo jmění, ze kterého nárok na díl povinný, vypočtený s připočítáním darů (§ 785 o. z.) může býti kryt.

Tu rozvinouti se musí činnost officiosní, která vrcholí § 152 nesp. pat. v požadavku výkazu o dílu povinném: vznikne-li pochybnost, zda chráněnec není zkrácen ve svém nároku na díl povinný musí býti z moci úřední požadován o dílu povinném výkaz, který musí odpovídati ustanovením §§ 783—789 o. z.

Paragrafy tyto, jež jsou ovládány duchem zvláštní rigorosity jsou pro tento výkaz základem přesným a podrobným a podle jich znění před III. novelou počítáno bylo toliko s pozůstalým jměním, které tu skutečně je v den úmrtí a o jehož přesné zjištění t. j. sepsání a odhadnutí s dostatek postaráno velícími předpisy zákona.

Novelou III. však rozšířen byl základ, z něhož díl povinný vypočítati se má o darování, která podle § 785 o. z. na žádost nepominutelného dítěte připočítati se mají k pozůstalosti.

O darování, to jest o čistou hodnotu těch kterých poskytnutí.

Otázka této čisté hodnoty bude jednoduchá, jedná-li se o poskytnutí peněžité bez jakéhokoliv protiplnění vůbec.

Jinak tomu však bude, jedná-li se o poskytnutí nepeněžná, odstupy statků nemovitých, o negotia mixta, darování s částečnou úplatou, o smlouvy, odvážné, koupě rent a výměnků, ve kterýchž smlouvách zhusta vědomě a podle pravé jich podstaty bývají darování míněna i uskutečňována.

Tu pak vzniká otázka, jak zjistiti onu čistou hodnotu darování, kterou jako početní základ (§ 785 o. z.) připočítati jest k pozůstalosti, aby díl povinný byl vypočten.

Představme si případ:

Otec, vdovec, majitel statku nemovitého, odevzdá čtyři léta před smrtí staršímu synovi tento statek nemovitý. V den své smrti zanechá tu pak ještě kapitál v čisté ceně 100.000 Kč, z něhož odkáže mladšímu nezletilému synovi 80.000 Kč a ústavů slepců 20.000 Kč. Starší syn vůbec projednání pozůstalosti se neúčastní a jsa předvolán se nedostaví.

Zákonný zástupce nezletilcův přednese, že staršímu synovi před smrtí zůstavitelovou odevzdán byl nemovitý statek v čisté ceně 300.000 Kč, navrhuje připočtení jeho k čisté pozůstalosti 100.000 Kč, takže ze součtu tohoto 400.000 Kč činí nezletilcův díl povinný 100.000 Kč, čímž ve smyslu kodicillu je nezletilec zkrácen o 20.000 Kč, na které v pozůstalosti ještě je úhrada.

Kdyby úhrada v pozůstalosti již nebyla a bylo nutno sahnouti k pomoci § 951 o. z. a žádati vydání daru, byl by tu případ procesní a dána možnost v procesu tom zjistiti čistou cenu statku nemovitého, jímž starší syn byl obdařen. Soudce nesporný měl by zde jen úlohu zjistit — na základě dat katastrálních, smluv a jiných listin

po ruce jsoucích, výslechem znaleckých důvěrníků — základy pro rozhodnutí, má-li či nemá-li dáti poukaz, aby jménem nezletilce veden byl spor podle § 951 o. z.

V našem případě však podle přednesu zákonného zástupce nezletilcova o tento spor by nešlo. Úlohou bylo by toliko ve smyslu § 162 nesp. pat. opatřiti výkaz o nezkráceném dílu povinném podle §§ 783—789 o. z.

Výkaz tento, který podle slov i ducha zákona musí býti zvláště přesný, nemůže zde zjednán býti jiným způsobem než tak, že řádným odhadem (§§ 784, 785 a 794 o. z.) zjistí se cena nejen části pozůstalosti, která zde skutečně je, nýbrž i onoho daru, jenž podle § 785 o. z. se připočte.

A může tu na návrh zákonného zástupce v řízení nesporném nařídíti soudce řádný odhad onoho daru tak, aby starší syn byl povinen trpěti odhad ten a přinucen byl také k nutné součinnosti při něm? Vždyť nejedná se v našem případě o žádnou materielní povinnost staršího syna doplniti scházející část dílu povinného, naopak povinnost tato týkala by se především onoho ústavu slepců, který by o svůj odkaz přijíti mohl. (§ 783 o. z.)

Jde tu pouze o získání přesného podkladu pro výpočet dílu povinného resp. pro přezkoumání výkazu o tomto chráněncově dílu povinném jak to žádá § 162 nesp. pat., který je předpisem výlučně formálním.

Těžko nalézti paragraf, o který by soudce nařízení odhadu takového opříti mohl. —

Patrno, že vsunutím nového tekstu novelou III. mezi §§ 783—789 o. z. byla úloha těch, kdož výkaz o dílu povinném podati mají a jej požadovati musí, rozšířena a že nový materielní nárok chráněncův — na připočítání jistých darů k pozůstalosti za účelem zjištění pravého dílu povinného — vyžaduje také účelného doplnění předpisů řízení oficiosního pro případy, kde látku sporem řešiti nelze.

A to doplnění rozšířením moci nesporného soudce, kterou tento má ohledně majetku do pozůstalosti patřícího pokud se zjištění ceny jeho týká také na ona darování, jež na žádost dítěte jest připočítávati a jež tedy jsou částí pozůstalosti, ovšem fiktivní.

Je toho potřebí, aby vyhověno býti mohlo formálnímu předpisu § 162 nesp. pat., který je nevyhnutelnou součástí veřejnoprávní péče o majetek osob zvláštní péči zákona se těšících — nezletilců a opatrovanců.

Praktickou otázkou každého případu zůstane, zda náklad odhadu bude převýšen prospěchem doplnění dílu povinného.

Věstník Spolku českoslov. kandidátů notářství.

Valná hromada spolku československých kandidátů notářství konala se v Praze dne 20. března t. r. za velmi četné účasti kolegů z Čech i Moravy. Zahájena byla o 10. hod. dop. starostou Drem Frant. Janatkou, jenž srdečně uvítal přítomné, zejména vzácné hosty pana presidenta notářské komory v Praze Dra Čulíka, starostu spolku notářů československých pana Dra V. Svobodu, bývalého velezasloužilého starostu spolku p. notáře Dra Vodstrčila a předsedu Jednoty českých kandidátů advokacie p. Dra K. Šebestu; omluvil se: místostarosta spolku Dr. Ed. Liska, starosta spolku německých čekatelů notářství Dr. Frant. Bayer a dodatečně též pan minist. rada Mrština za ministerstvo spravedlnosti.

Předsedou valné hromady zvolen k návrhu starostově moravský kolega Dr. Stanislav Bílek z Brna.

Po proslovu předsedově a po přečtení protokolu o minulé valné hromadě přednesl kol. Dr. Šebek z Prahy obšírnou jednatelskou zprávu o bohaté činnosti spolku v tomto roce, probrav zejména vyřízení podnětů minulé valné hromady, zakročení spolku ve věci zápisu bývalého advokáta do seznamu kandidátů notářství, zakročení za výmaz ze seznamu kandidáta, jenž zastává současně systemisované místo okresního tajemníka, kroky podnikané k osnově novely advokátního řádu v tom směru, aby do praxe advokátní byla dle zásady reciprocity započítávána též praxe notářská, a jednání týkající se osnovy nového notářského řádu; po stránce formální uvedl statistická data vyřízených věcí a konaných schůzí, a skončil apelem na kolegy, aby členské schůze spolku, pro něž získána zvláštní vhodná místnost v kavárně »Union« v Praze, ve vlastním zájmu zvláště v nynější důležité době co nejčetněji navštěvovali.

Zpráva jednatelova byla přijata s pochvalou, a rovněž schváleny pak zpráva pokladní, přednesená kol. Drem Andrejsem z Klatov a zpráva kondičního referenta kol. Dra F. Janatky.

Zprávu revisní podal Dr. Černý z Říčan.

Předseda kol. Dr. Bílek z Brna vylíčil v pečlivě vypracovaném referátu činnost moravské odbočky spolku, zejména kroky podnikané ke zřízení druhého notářství ve Frýdku a třetího v Moravské Ostravě, pak stanovisko vůči obsazení notářství v Osoblaze a Bojkovicích; se zájmem bylo vyslechnuto sdělení, že se notářská komora v Olomouci usnesla, aby v jejím obvodu nebyli přijímáni do praxe kandidáti s delší praxí nenotářskou. Když pak kol. Dr. Togner z Olomouce přečetl zprávu pokladní, uděleno jednohlasně všem funkcionářům absolutorium.

Členský příspěvek pro rok 1927 stanoven v dosavadní výši 20 Kč.

Následoval referát kol. starosty Dra F. Janatky o nynějším stavu osnovy nového notářského řádu. Přednášející podrobil osnovu odborné kritice po stránce formálně právní, pak věcné s hlediska celostavovského, především však učinil předmětem soustředěného kritického zájmu ona ustanovení osnovy, jež dotýkají se přímo kandidátů notářství. Referent přečetl pak memorandum připravené spolkem pro ministerstvo spravedlnosti, v němž shrnuty jsou nejdůležitější požadavky spolku. Obsah hlavních bodů memoranda přinášíme vzhledem k důležitosti věci zvláště.

V debatě rozvinuvší se o tomto tematu ujal se slova pan president Dr. Čulík, který se vzácným zájmem navazoval na jednotlivé partie referátu, vylíčiv stadium, v jakém jest nyní jednání o nový notářský řád a jaké potíže se jeho uskutečnění staví v cestu. Zájem našeho spolku a rozhodnutí podati ministerstvu samostatně memorandum s našimi požadavky uvítal pan president příznivě a s ujištěním, že i notářská komora bude naše spravedlivé požadavky podporovati.

Další debaty súčastnili se zejména kolegové Šimek, Galuška, Dr. Řezáč, Dr. Togner, Dr. Černý a jiní; k návrhu kol. Dra Řezáče usneseno uplatňovati v memorandu, aby projednání pozůstalostí byla přidělována notářům jako soudním komisařům zásadně, nikoliv »zpravidla«, jak uvedeno v osnově.

Na to odhlasováno jednomyslně, aby memorandum toto bylo ministerstvu spravedlnosti podáno, a aby zástupci spolku dle směrnic tam vytknutých naše požadavky při anketách uplatňovali.

Volby funkcionářů byly k návrhu p. Dra Vodstrčila vykonány aklamací, a zvoleni jednomyslně: starostou opětně Dr. František Janatka z Prahy, jehož odborné zásluhy a opravdu obětavou činnost ocenil upřímnými slovy bývalý velezasloužilý starosta spolku, pan notář Dr. Vodstrčil. Projev jeho provázen byl spontánním souhlasem všech přítomných. Místostarostou zvolen opětně Dr. Eduard Liška z Brna, členy výboru z Čech Dr. Dvořák, Galuška a Dr. Šebek z Prahy a Dr. Mošuta z Nymburka; z Moravy Dr. Stanislav Bílek a Dr. Kozánek z Brna a Dr. Togner z Olomouce. Náhradníky z Čech Dr. Černý z Říčan a Macas z Prahy, z Moravy Dr. Bláha z Olomouce. Delegáty pro notářskou komoru Dr. Dvořák, Dr. Pulkrábek a Došek z Prahy. Revisorem účtů Dr. Andrejs z Klatov, redakčním referentem v Českém Právu Dr. Josef Janatka a referentem pro Baťkův fond Dr. Gregora.

Ve volných návrzích debatováno zejména o získání slevy při kupování právnické literatury, načež předseda vhodným doslovem ukončil tuto velmi zdařilou schůzi.

Kondiční referent Dr. Frant. Janatka v Praze-II., čp. 87 má v záznamu několik vhodných míst, též začátečnických. K dotazům známku na odpověď.
